

Ukuphilelwa

Gabogaisane Sikhipa

Ebusuku, uDlozi ulele angakalali. Umraro khuyini? Bekafuna ukuvuka, kodwana bekuphakathi kwamabili. Uzokwenza njani, begodu aye kuphi nakavukako?

UDlozi uhlala nonina uNaBhuda ePhola.
UDlozi ucabangana negama lakhe
amalangana la. Ufuna ukwazi bonyana
walithola njani. Angambuza unina? Unina
angeze asilingeka? Uzibuza imibuzo
eminengi.

“Kusasa kufanele sivuke ekuseni khulu,
ngikusa eBhundu uyokuthwasa,” kutjho
uNaBhuda angamomotheki.

UDlozi kwamdanisa ukuzwa amezwi la.
Wazibona hlangana nentuthu nemithunyiso
yesintu.

“Ngiyakurabhela, mma. Angifuni ukuba sisangoma. Ngisesemncani kwamambala. Angifuni ukusebenza ngeenhlahla. Ngifuna ukubamhlengikazi.”

“Ungokhethekileko, kufanele ubesisangoma.
Ngakuthiya ngoDlozi ukukulungiselela lona
leli ilanga. Thoma ulungise njengobana
sizokukhamba.”

Phakathi kwamabili, wavuka. Waqala ilawu lakhe ngethando. Ingabe uzokungena emrarweni ngalokhu ahlongoza ukukwenza? Ingabe uzokungena emrarweni nonina?

Thwa, thwa, thwa! Kuzwakala itjhada.
NguDlozi uyakhamba ekhaya. Ulinga
ukunyonyoba. Kumnyama begodu akafuni
ukwenza itjhada. Nakangatjhayisa into,
izokwenza itjhada.

Endleleni, uDlozi wabona indoda izanganeno. Wathukwa wazifihla ehlatjhaneni. Kwaba netjhada elithi *tjhwatjhwa! Tjhwatjhwa!* Indoda yabuza: “Ngubani olapha?”

“Ngimi, nomzana,” kuphendula uDlozi.

“Uyakuphi msana? Kuphakathi kwamabili. Awusabi iibandana? Igama lami nginguDuga, khuluma msinyana, kuphakathi kwamabili.”

“Igama lami nginguDlozi, ngibuya ePhola.
Ngibalekela umma. Ufuna ngiyokuthwasa.
Ufuna ngibe sisangoma kanti mina angifuni.
Ngibawa ungisize!”

“Khamba lapha! Nina abantwana banamhlanje ninemikghwa emimbi. Anilaleli ababelethi benu. Ngiqalalisa nami, ngingiso isangoma. Ngivumelana nommakho. Akukho okumbi ngokuba sisangoma,” kwatjho indoda esilingekileko.

UDlozi wakhamba adanile nesizo
angakalitholi. Uzokwenza njani? UDlozi
wezwa amatjhada athusako ebusuku.
Mhlamunye libhubhezi? Mhlamunye
ngudahla?

Kuzwakala itjhada elithi *thwa, thwa, thwa*, uDlozi nakakhambako ebusuku. Uthukiwe begodu unande aqala ngapha nangapha. Ihliziyo yakhe ibethela phezulu. Maye! Mhlamunye ukubetha kwehliziyo yakhe kuyezwakala. UDlozi wabona udade omude ezanganeno. Waqala ngapha nangapha kodwana bekunganasikhathi sokubaleka. “Uyaphi, msana? Igama lami nginguNdlelehle. Khuluma, ngilalele.”

“Igama lami nginguDlozi, ngibuya ePhola.
Ngibalekela umma. Ufuna ngiyokuthwasa.
Ufuna ngibe sisangoma kanti mina angifuni.
Ngibawa ungisize!”

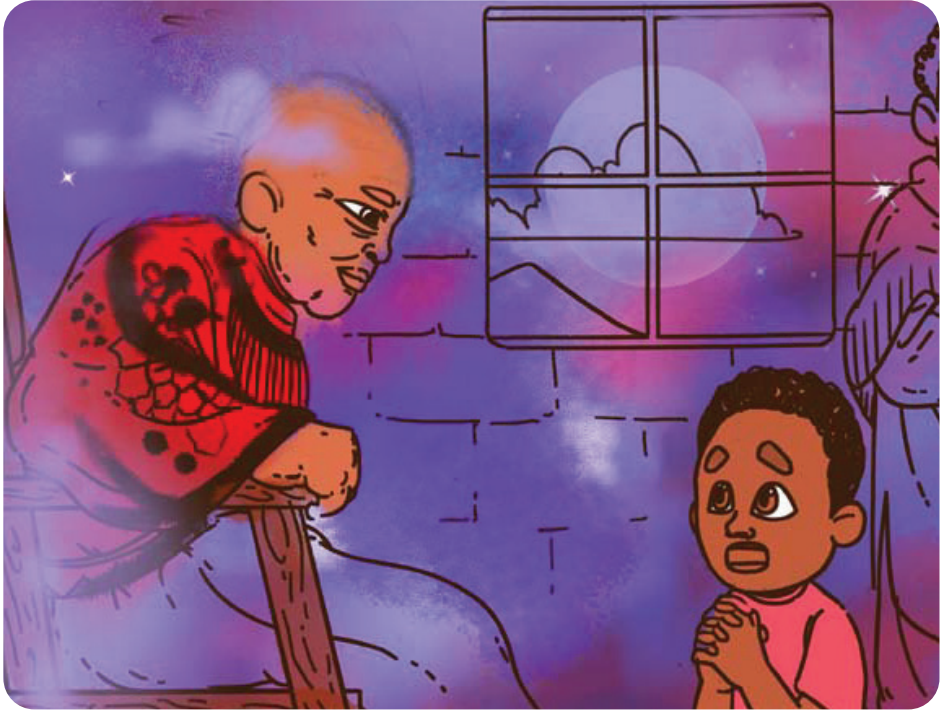
“Mumukghwa omumbi ukubalekela ababelethi bakho,” kwatjho udade lo.

UDlozi wathoma ukulila. UNdlehlele wamyelelisa bonyana aye emtjhade bese ubawa isizo ekosini uMusi. Kuyatjhiwo bonyana uyabathanda abantwana begodu uyabavikela. UDlozi kwamthabisa ukuzwa lokho.

UDlozi wakhwela umbundu. Uya ekosini
uMusi yangeThembalethu. Bekathemba
bonyana gadesi uzakufumana isizo. Wazizwa
atjhaphulikile, begodu sele akhambisa.

Ngaphandle ekosini wathola iqhegu elinenhluthu ezimlotha lihlezi ngaphandle. Wabawa ukubona ikosi, iqhegu lamngenisa ngaphakathi ekosini.

UDlozi waguqa warabhela ikosi bonyana imsize.

“Igama lami nginguDlozi, ngibuya ePhola.
Ngibalekela umma. Ufuna ngiyokuthwasa.
Ufuna ngibe sisangoma kanti mina angifuni.
Ngibawa ungisize!”

Ikosi yakhamba naye kwabo. Iingodi ezimbilezi zazihlalelene. Nabafika ekhabo likaDlozi ikosi yabiza unina yamhlathululela.

UDlozi wathaba, wezwa igama lakhe libizwa.

“Dlozi! Dlozi! Vuka Sikhathi sokuya
esikolweni. Uzokuladelwa.”

Begade kungunina ombizako.

Nakavula amehlo walemuka bonyana
ukwabo. Wathaba ukubona bonyana bese
kulibhudango nje!

